

Историята на един век родолюбие

Обсъждат преселническите ни диаспори в Унгария на конференция в Будапеща, посветена на 100-годишния юбилей на Дружеството на българите

Стоян **СТОЯНОВ**

Историята на българските преселнически диаспори, спецификата на българската общност в Унгария и съдбата на българските и унгарските малцинства в Европа ще представят наши и унгарски изследователи в рамките на конференция в Будапеща. Форумът на тема „Стопански миграции, институции и организационен живот на българите в диаспора“, който ще се проведе на 7 ноември в унгарската столица, е посветен на 100-годишнината от основаването на Дружеството на българите в Унгария и е част от богатата програма от прояви в Будапеща и други унгарски градове през тази година. Юбилейната година се провежда под патронажа на вицепрезидента на България Маргарита Попова и на президента на Унгария Янош Адер. Главни организатори на проявите са Българското републиканско самоуправление и Дружеството на българите в Унгария.

Ден след конференцията ще се състои гала концерт на танцовите състави „Янтра“ и „Росица“ с участие

на оркестрите „Право“, „Славия“, „Мидрос“ и „Зора“ по случай Димитровден. Празникът, наричан от старите български градинари в Унгария и

„ден на делбата“, е на особена почит и сред техните наследници.

Началото на поредицата от културни изяви и инициативи, посветени на ве-

Дружеството на българите в Унгария започва своята история на 27 юли 1914 г., когато по инициатива на градинаря тетевенчанин Лазар Иванов комитет от 17 души одобрява идеята за създаване на дружеството. За броеви дни близо 200 души даряват над 4300 златни крони за инициативата и на 2 април – Илинден, 64 учредители одобряват устава, предложен от Стефан Гьонов. Избират и първи Управителен съвет, начело с Лазар Иванов. Така родните градинари, дошли в Унгария в края на XIX и началото на XX век, още щом стъпват на крака и придобиват икономически статус, създават своя организация.

Първоначално дружественият клуб е в предоставено от Димитър Димитров жилище на ул. „Лончи“ 11 в Будапеща. Там е устроен и първият български параклис. Следва издигането на православния храм „Св. св. Кирил и Методий“ в Будапеща, организирането на училище и читалище, изграждането на Българския културен дом в Будапеща, създаването на списание... И така вече един век Дружеството, ръководено днес от Димитър Танев, съхранява българската култура, памет и дух.

Паметник на българските градинари и българска чешма на пл. „Бошняк“ в Будапеща бяха открити тази година навръх Националния празник 3 март

ковния юбилей, бе дадено с откриването на паметник на българските градинари и българска чешма на пл. „Бошняк“ в будапещенския район „Зугло“. Цер-

емонията навръх Националния празник 3 март бе уважена от вицепрезидента Маргарита Попова.

Сред проявите през годината бяха гостуването на

Народния театър „Иван Вазов“, тържествата за 24 май, събрали стотици сънародници. В Деня на независимостта на България в страдата на бив-

шето българско училище на ул. „Байза“ в Будапеща бе открита и нова галерия с постоянна изложба на български художници от Унгария.

Сънародници на среща в Будапеща

Стоян КОСТАДИНОВ

„Дали едно дете от български произход или от смесени семейства ще има интерес да учи български език, зависи от миогледа на неговите родители и желанието им да се съхрани българското. С този фестивал видяхме желанието на сънародниците ни зад граница да докажат колко много обичат българското, как са съхранили културата ни и как техните деца умеят да пеят, говорят, пишат на български“. Това коментира за „Аз Буки“ Деана Иванова – председател на асоциация Т.А.Н.Г.Р.А., Мадрид, която организира фестивала на българите по света „Аз съм Българче“. Заключителният етап на шестото издание на форума тази година ще се проведе на 21 – 23 ноември в унгарската столица Будапеща. Организатори са Т.А.Н.Г.Р.А и домакините от Българското републиканско самоуправление и Българското училище за роден език в Будапеща. Срещата е посветена на Деня на народните будители, на Европейския ден на езиците и на 100-годишния

юбилей на Дружеството на българите в Унгария. Медиян партньор на проявата е Национално издателство „Аз Буки“.

В Будапеща ще се проведе галаконцерт на победителите в конкурсите за деца „Мой град, мой свят“ и „Аз съм Българче“ за литература, рисунки и музикално-словесно народно творчество, провеждани в рамките на фестивала. „Деца гя приемат като друга форма за обичуване с България. Фестивалът им дава и отговор защо посещават българските училища“, сподели още Иванова.

За първи път в рамките на форума ще се проведе и кръгла маса за учителите по български език и литература, които ще обсъждат организацията на учебния процес в българските училища зад граница. Идеята е на Светла

Кьосева – директор на Българското училище в Будапеща.

Иванова разказа още, че идеята за фестивала се ражда, след като през 2008 г. гостува на международен детски фестивал във Венеция по

Деана Иванова, председател на асоциация Т.А.Н.Г.Р.А., Мадрид:

Наблюдава се засилване на интереса към родното сред българите, избрали да живеят в чужбина. Доказателство за това са както растящият брой на неделни училища зад граница, така и организирането на различни културни прояви по света.

Фестивалът ни цели да съхрани националното самосъзнание, бит и култура и да насърчи изучаването на родния език от децата на българите, живеещи в чужбина. Искаме и да популяризираме българския език и култура зад граница. Затова и организираме в рамките на фестивала представяне на изложби, танци, песни, музика, театър, литература и изобразително изкуство. Чрез различни конкурси стимулираме съхраняването на българщината.

Искаме чрез тези срещи да заздравим и сътрудничеството и взаимодействието между неправителствените организации на нашите сънародници по света.

покана на вече покойния Димитър Кърнолски. Така през 2009 г., по повод честването на 24 май в Мадрид, се провежда I фестивал на българите по света „Аз съм Българче“. В него участват 17 неправителствени организации на напещни, живеещи в Испания, а близо 200 деца представят културата и традициите ни. В първите две години организаторите получават финансова помощ от Съвета за имиграция на Общината на Мадрид, както и подкрепа от посолството ни в Испания, Държавната агенция за българите в чужбина, МОН. По-късно се включват и фонд „13 века България“, родни компании и др.

С първите две издания в Мадрид расте и броят на участниците, а в следващите години фестивалът гостува във Валенсия, където домакин е асоциация „Прогрес“. След това асоциация „Приятели на България“ и асоциация Т.А.Н.Г.Р.А. организират срещата във Вроцлав, Полша. А преди година в Прага, Чехия, домакин е Гражданско сдружение „Възраждане“ – Прага.